

ИНОВАТИВНЕ АКТИВНОСТИ ПРЕДУЗЕЋА, 2008 – 2010. INNOVATION ACTIVITY OF ENTERPRISES, 2008 – 2010

Републички завод за статистику, у сарадњи са Министарством науке и технологије, објављује податке о иновативним активностима предузећа у периоду 2008 – 2010. године добијене на основуведеног двогодишњег Истраживања о иновативним активностима предузећа у Републици Српској (ИНОВ). Истраживање је први пут проведено за период 2006 – 2008, као експериментално пилот истраживање на бази узорка. Овим истраживањем добијени су подаци о иновативним активностима предузећа које обухватају иновације производа (физичког производа или услуге), иновације процеса и иновације у организацији и маркетингу.

У табелама су приказани подаци о основним карактеристикама и активностима предузећа, према њиховој величини, подручју дјелатности, те процентуалној заступљености добијених одговора.

Ако посматрамо предузећа са аспекта иновативно активних, односно оних која су увела иновацију производа (физичког производа или услуге) и/или иновацију процеса и/или су започела иновативну активност или су је прекинула и/или су увела иновацију у организацији предузећа и/или иновацију у маркетингу у периоду 2008 – 2010, уочавамо да је од укупног броја предузећа, њих 29,8% иновативно активно, док 70,2% предузећа уопште није проводило иновативне активности.

Иновативна активност предузећа повећава се са њиховом величином, тако да је 60,6% иновативно активних предузећа у посматраном броју великих предузећа, затим 44,4% у посматраном броју средњих предузећа, док је 25,4% иновативно активних предузећа из групе малих предузећа.

Структуру иновативно активних предузећа чине предузећа са само технолошким иновацијама, само нетехнолошким иновацијама и предузећа која су увела и технолошке и нетехнолошке иновације истовремено. У укупном броју предузећа, 4,5% предузећа је увело само технолошке иновације, 9,8% предузећа је увело само нетехнолошке иновације, док је највећи број предузећа, њих 15,6%, увео и технолошке и нетехнолошке иновације истовремено.

Посматрано по подручјима класификације дјелатности, засноване на NACE Rev. 1.1, највише су иновативно активна била предузећа која припадају подручју Финансијско посредовање, њих 77,6%.

Од укупног броја предузећа 20,1% су технолошки иновативна, а 25,3% нетехнолошки иновативна предузећа.

Republika Srpska Institute of Statistics, in cooperation with the Ministry of Science and Technology, is publishing data on innovation activity of enterprises referring to the period 2008-2010, obtained on the basis of the biennial Survey on innovation activities in enterprises (INOV). The Survey was carried out for the first time for the period 2006 – 2008, as experimental pilot survey based on the sample. This survey provided data on activities of enterprises concerning innovation of products (goods or service), process innovation, innovation in enterprise organisation, and marketing innovation.

Tables provide data on main characteristics and activities of enterprises, according to their size, section of activity, and percentage representation of answers obtained.

If we observe enterprises in terms of innovation active enterprises, that is, in terms of those enterprises that have introduced product innovation (goods or services) or process innovation or those that have not yet completed or abandoned the innovation activity and/or enterprises which have introduced organisational and/or marketing innovation in the period 2008-2010, we can see that 29,8% of them were innovation active, while 70.2% introduced no innovation whatsoever.

Innovation activity of enterprises increases as their size increases. Therefore, there was 60,6% of innovation active enterprises in the observed number of large enterprises, 44,4% in the observed number of medium enterprises, while 25,4% of innovation active enterprises was in the group of small enterprises.

Structure of innovation active enterprises includes enterprises with technological innovation only, enterprises with non – technological innovation only, and enterprises with both technological and non-technological innovations. Out of the total number of enterprises, 4,5% introduced only technological innovation, 9,8% introduced only non – technological innovations, while 15.6% introduced both technological and non-technological innovations.

By section of activities based on the NACE Rev. 1.1., the most innovation active enterprises were enterprises from the section Financial intermediation, 77.6% of them.

Out of the total number of enterprises, 20.1% were enterprises with technological innovation, and 25.3% enterprises with non – technological innovations.

Иновативно активна предузећа су у периоду 2008 – 2010. године, највећи промет остварила на тржишту Републике Српске, 76,6%.

In the period 2008 – 2010, the highest turnover was realised by innovation active enterprises on the market of Republika Srpska (76.6%).

Предузећа која су у периоду 2008 – 2010. године била иновативно активна највише су набављала машине, опрему и софтвере (75,7%), а најмање користила екстерне услуге истраживања и развоја (29,2%).

Enterprises which during the period 2008-2010 were innovation active mostly purchased machines, equipment and software (75.7%), while the smallest number of enterprises used external R&D services (29.2%).

За најзначајнији извор информација предузећа су навела изворе унутар предузећа или групе којој предузеће припада (28,3%).

Enterprises marked sources within the enterprise or enterprise group as the most important source of information (28.3%).

Од укупног броја иновативно активних предузећа, 32,2% предузећа је сарађивало на иновативни активностима са другим предузећима или институцијама. Најкориснијим партнером иновативно активна предузећа означила су клијенте или купце.

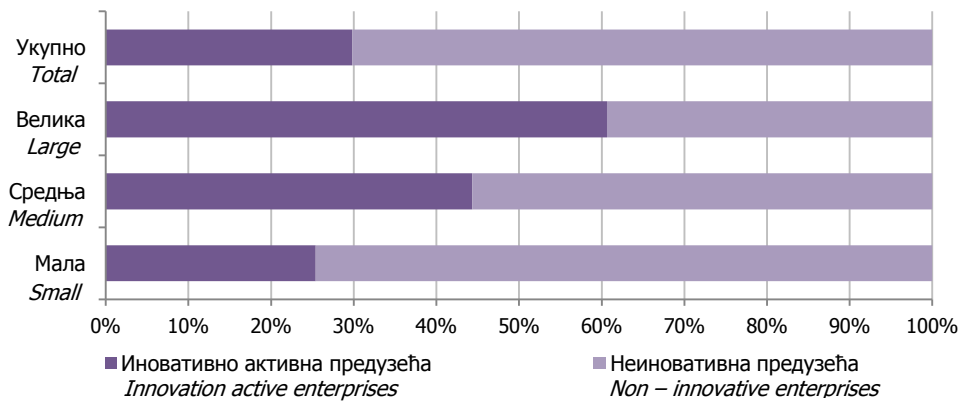
Out of the total number of innovation active enterprises, 32.2% cooperated with other enterprises or institutions in innovation activities. Innovation active enterprises marked clients or customers as the most valuable partners.

Најзачајнији ефекат реализованих иновативних активности иновативних предузећа је побољшање квалитета производа или услуга.

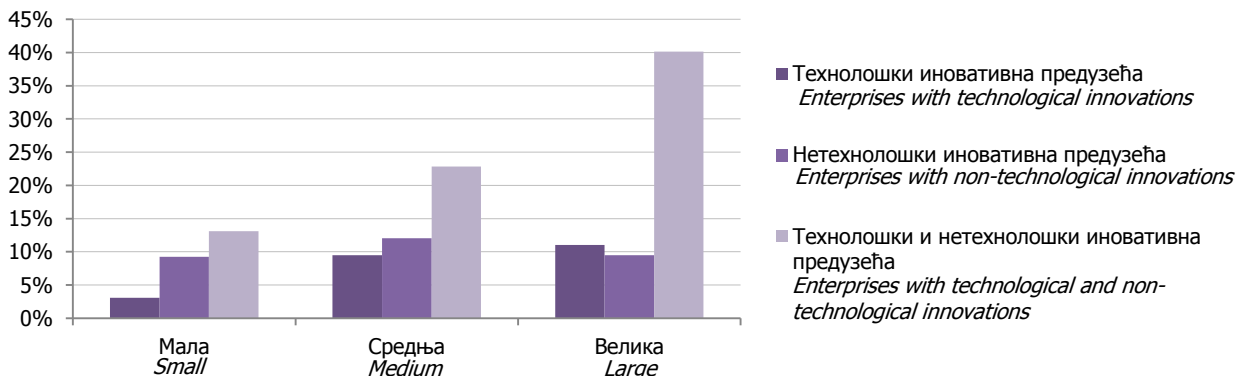
As the most important effect accomplished through innovation activities, enterprises marked improvement of quality of products or service.

Недостатак финансијских средстава у предузећу или групи којој предузеће припада је 38,5% предузећа посматраног узорка означило као најзначајнији фактор који их спречава или омета у провођењу иновативних активности.

Lack of funds within enterprise or enterprise group was marked by 38.5% of enterprises from the observed sample as the most important factor preventing or hampering innovation activities.

Графикон 1. Предузећа према величини предузећа и иновативној активности, 2008 – 2010.
 Graph 1. Enterprises by size of enterprise and innovation activity, 2008 - 2010

Графикон 2. Структура иновативно активних предузећа према величини предузећа и врсти иновације, 2008 – 2010.
 Graph 2. Structure of innovation active enterprises by size of enterprise and type of innovation, 2008 - 2010

1. ПРЕДУЗЕЋА ПРЕМА ВРСТИ ИНОВАТИВНИХ АКТИВНОСТИ И ВЕЛИЧИНИ ПРЕДУЗЕЋА, 2008 – 2010.
 ENTERPRISES BY TYPE OF INNOVATION ACTIVITY AND SIZE OF ENTERPRISES, 2008 - 2010

Величина предузећа	Укупно <i>Total</i>	Иновативно активна предузећа <i>Innovation active enterprises</i>				Неиновативна предузећа <i>Non-innovative enterprises</i>	Enterprise size
		Укупно <i>Total</i>	Само технолошки иновативна предузећа <i>Enterprises with technological innovations only</i>	Само нетехнолошки иновативна предузећа <i>Enterprises with non-technological innovations only</i>	Технолошки и нетехнолошки иновативна предузећа истовремено <i>Enterprises with technological and non-technological innovations</i>		
УКУПНО	100,0	29,8	4,5	9,8	15,6	70,2	TOTAL
Мала	100,0	25,4	3,1	9,2	13,1	74,6	Small
Средња	100,0	44,4	9,5	12,1	22,8	55,6	Medium
Велика	100,0	60,6	11,0	9,5	40,1	39,4	Large

 2. ПРЕДУЗЕЋА ПРЕМА ВРСТИ ИНОВАТИВНЕ АКТИВНОСТИ И ДЈЕЛАТНОСТИ, 2008 – 2010.
 ENTERPRISES BY TYPE OF INNOVATION ACTIVITY AND SECTION, 2008 – 2010

Подручје дјелатности	Укупно <i>Total</i>	Иновативна предузећа/ <i>Innovation active enterprises</i>				Неиновативна предузећа <i>Non-innovative enterprises</i>	Section
		Укупно <i>Total</i>	Само технолошки иновативна предузећа <i>Enterprises with technological innovations only</i>	Само нетехнолошки и иновативна предузећа <i>Enterprises with non-technological innovations only</i>	Технолошки и нетехнолошки иновативна предузећа истовремено <i>Enterprises with technological and non-technological innovations</i>		
УКУПНО	100,0	29,8	4,5	9,8	15,6	70,2	TOTAL
A Пољопривреда, лов и шумарство	100,0	6,5	-	2,4	4,1	93,5	A Agriculture, hunting and forestry
B Рибарство	100,0	20,0	-	20,0	-	80,0	B Fishing
C Вађење руде и камена	100,0	:	-	3,9	:	83,6	C Mining and quarrying
D Прерађивачка индустрија	100,0	41,0	8,4	12,8	19,9	59,0	D Manufacturing
E Производња и снабдевање електричном енергијом, гасом и водом	100,0	48,1	14,6	:	(21,7)	51,9	E Electricity, gas and water supply
F Грађевинарство	100,0	(19,2)	0,9	:	:	80,8	F Construction
G Трговина на велико и трговина на мало, оправка моторних возила, мотоцикала и предмета за личну употребу и домаћинство	100,0	(21,8)	1,7	(7,8)	(12,4)	78,2	G Wholesale and retail trade, repair of motor vehicles, motorcycles and personal and household goods
H Хотели и ресторани	100,0	:	-	:	:	(73,0)	H Hotels and restaurants
I Саобраћај, складиштење и везе	100,0	22,6	5,9	(5,5)	(11,2)	77,4	I Transport, storage and communication
J Финансијско посредовање	100,0	77,6	13,6	17,0	47,0	22,4	J Financial intermediation
K Активности у вези с некретнинама, изнајмљивање и пословне активности	100,0	41,7	3,7	17,5	20,6	58,3	K Real estate, renting and business activities
L Државна управа и одбрана, обавезно социјално осигурање	100,0	-	-	-	-	100,0	L Public administration and defence, compulsory social security
M Здравствени и социјални рад	100,0	(24,7)	-	(15,9)	8,8	75,3	N Health and social work
O Остале комуналне, друштвене и личне услужне	100,0	52,9	12,8	(16,0)	:	47,1	O Other community, social and personal service activities

3. ТЕХНОЛОШКИ ИНОВАТИВНО АКТИВНА ПРЕДУЗЕЋА ПРЕМА ВРСТИ ИНОВАЦИЈЕ И ВЕЛИЧИНИ ПРЕДУЗЕЋА, 2008 – 2010.
ENTERPRISES WITH TECHNOLOGICAL INNOVATIONS BY TYPE OF INNOVATION AND SIZE OF ENTERPRISES, 2008 – 2010

Величина предузећа	Предузећа са технолошким иновацијама <i>Enterprises with technological innovations</i>					Enterprise size
	Укупно <i>Total</i>	Иновације производа <i>Product innovations</i>	Иновације процеса <i>Process innovations</i>	Иновације производа и процеса <i>Product and process innovations</i>	Незавршене и/или напуштене иновативне активности <i>Abandoned or/and on-going innovation activity</i>	
УКУПНО	20,1	(2,7)	5,9	11,2	(0,3)	TOTAL
Мала	16,2	:	(4,7)	8,8	:	Small
Средња	32,3	4,1	9,6	18,3	0,3	Medium
Велика	51,2	3,2	16,5	31,5	-	Large

4. НЕТЕХНОЛОШКИ ИНОВАТИВНО АКТИВНА ПРЕДУЗЕЋА ПРЕМА ВРСТИ ИНОВАЦИЈЕ И ВЕЛИЧИНИ ПРЕДУЗЕЋА, 2008 – 2010.
ENTERPRISES WITH NON-TECHNOLOGICAL INNOVATIONS BY TYPE OF INNOVATION AND SIZE OF ENTERPRISES, 2008 – 2010

Величина предузећа	Предузећа са нетехнолошким иновацијама <i>Enterprises with non – technological innovations</i>				Enterprise size
	Укупно <i>Total</i>	Иновације у организацији <i>Innovation in organisation</i>	Иновације у маркетингу <i>Innovation in marketing</i>	Иновације у организацији и маркетингу <i>Innovation in organisation and marketing</i>	
УКУПНО	25,3	6,5	7,7	11,2	TOTAL
Мала	22,3	(5,9)	(6,9)	9,6	Small
Средња	34,9	8,0	10,1	16,8	Medium
Велика	49,6	13,3	14,2	22,1	Large

5. ИНОВАТИВНО АКТИВНА ПРЕДУЗЕЋА ПРЕМА ТРЖИШТУ НА КОЈЕМ СУ ОСТВАРИЛА НАЈВЕЋИ ПРОМЕТ У ПЕРИОДУ 2008 – 2010.
INNOVATION ACTIVE ENTERPRISES⁵ BY MARKET IN WHICH THEY ACHIEVED THE HIGHEST TURNOVER IN THE PERIOD 2008 – 2010

Тржиште	УКУПНО <i>TOTAL</i>	Мала <i>Small</i>	Средња <i>Medium</i>	Велика <i>Large</i>	Market
УКУПНО	100,0	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Република Српска	76,6	80,0	70,9	63,6	Republika Srpska
Федерација Босне и Херцеговине или Брчко Дистрикт	3,8	(3,7)	3,5	5,2	Federation of Bosnia and Herzegovina and Brčko District
Земље Европске Уније или земље кандидати	14,1	11,0	20,5	20,8	European Union member states and candidate countries
Остале државе	5,5	(5,3)	5,1	10,4	Other countries

6. ИНОВАТОРИ ПРОИЗВОДА И ИНОВАТОРИ ПРОЦЕСА ПРЕМА НОСИОЦИМА РАЗВОЈА ИНОВАЦИЈЕ
PRODUCT INNOVATORS AND PROCESS INNOVATORS BY HOLDER OF INNOVATION DEVELOPMENT

Носиоци развоја иновација	УКУПНО <i>TOTAL</i>	Мала <i>Small</i>	Средња <i>Medium</i>	Велика <i>Large</i>	Holders of innovation development
Иноватори производа, укупно	100,0	100,0	100,0	100,0	Product innovators, total
производ развијен у предузећу	59,7	64,6	52,2	45,5	product developed by the enterprise
производ развијен у сарадњи са другим предузећима	32,1	(27,9)	37,2	50,0	product developed in cooperation with other enterprises
производ који је развило друго предузеће	(8,2)	:	10,6	4,5	product developed by another enterprise
Иноватори процеса, укупно	100,0	100,0	100,0	100,0	Process innovators, total
процес развијен у предузећу	39,3	40,0	37,8	39,4	process developed by the enterprise
процес развијен у сарадњи са другим предузећима	47,8	50,1	40,9	57,3	process developed in cooperation with other enterprises
процес који је развило друго предузеће	12,8	9,9	21,3	3,3	process developed by another enterprise

7. ИНОВАТИВНЕ АКТИВНОСТИ ПРЕДУЗЕЋА ПРОВЕДЕНЕ У ПЕРИОДУ 2008 – 2010.
INNOVATION ACTIVITIES OF ENTERPRISES REALISED IN THE PERIOD 2008 – 2010

%

Иновативне активности	УКУПНО TOTAL	Мала Small	Средња Medium	Велика Large	Innovation activities
Укупне интерне активности истраживања и развоја	52,1	46,4	60,1	72,3	Intramural research and development, total
континуиране активности истраживања и развоја	14,3	(11,2)	11,6	44,6	continuous R&D
повремене активности истраживања и развоја	85,7	88,8	88,4	55,4	occasional R&D
Екстерне услуге истраживања и развоја	29,2	26,4	33,7	37,0	Extramural R&D
Набавка машина, опреме и софтвера	75,7	72,8	80,7	81,5	Acquisition of machinery, equipment and software
Набавка знања које се налази изван предузећа	32,8	30,5	33,6	52,4	Acquisition of other external knowledge
Обука за иновативне активности	54,4	47,9	64,0	75,3	Training for innovation activities
Увођење иновација на тржиште	39,7	37,6	42,4	47,6	Marketing introduction of innovation
Остале иновативне активности	47,3	44,9	49,1	63,0	Other innovation activities

8. ПРЕДУЗЕЋА ПРЕМА ИЗВОРУ ИНФОРМАЦИЈА ЗА ИНОВАТИВНЕ АКТИВНОСТИ КОЈИ СУ ОЗНАЧИЛЕ ВЕОМА ЗНАЧАЈНИМ, 2008 – 2010.
ENTERPRISES BY SOURCE OF INFORMATION FOR INNOVATION ACTIVITIES MARKED AS VERY IMPORTANT, 2008 - 2010

%

Извори информација	УКУПНО TOTAL	Мала Small	Средња Medium	Велика Large	Source of information
Унутар предузећа или групе којој предузеће припада	28,3	28,3	25,7	40,1	Within the enterprise or enterprise group
Добављачи опреме, материјала и компонената или софтвера	15,8	(13,5)	20,8	15,4	Suppliers of equipment, materials, and components or software
Клијенти или купци	21,2	21,9	18,2	27,7	Clients or customers
Конкуренти или друга предузећа из сектора коме предузеће припада	8,0	(8,6)	5,9	12,3	Competitors or other enterprises from the sector the enterprise belongs to
Консултант, агенције за пословна истраживања или приватни истраживачки институти	(8,3)	(9,6)	5,9	6,2	Consultants, business research agencies or private R&D institutes
Универзитети или друге високошколске установе	:	:	0,7	-	Universities or other higher education institutions
Државни или јавни истраживачки институти	(4,2)	:	2,9	3,1	Government or public research institutes
Конференције, сајмови, изложбе	(9,4)	(12,7)	2,1	9,2	Conferences, trade fairs, exhibitions
Научни часописи и комерцијалне/техничке публикације	(11,1)	(13,5)	6,2	9,2	Scientific journals, trade/technical publications
Професионална и гранска удружења	(7,2)	(9,7)	2,1	6,2	Professional and trade associations
Интернет	27,5	28,1	24,3	37,0	Internet

9. ПРЕДУЗЕЋА КОЈА СУ САРАЂИВАЛА СА ДРУГИМ ПРЕДУЗЕЋИМА ИЛИ ИНСТИТУЦИЈАМА НА ИНОВАТИВНИМ АКТИВНОСТИМА
ENTERPRISES WHICH COOPERATED WITH OTHER ENTERPRISES OR INSTITUTIONS IN INNOVATION ACTIVITIES

%

	УКУПНО TOTAL	Мала Small	Средња Medium	Велика Large	
УКУПНО	32,2	31,6	27,7	58,6	TOTAL

10. ПАРТНЕР КОЈЕГ СУ ПРЕДУЗЕЋА ОЗНАЧИЛА НАЈКОРИСНИЈИМ У САРАДЊИ НА ИНОВАТИВНИМ АКТИВНОСТИМА, 2008 – 2010.
PARTNER MARKED BY ENTERPRISES AS MOST USEFUL IN INNOVATION COOPERATION, 2008 - 2010

%

Партнери	УКУПНО TOTAL	Мала Small	Средња Medium	Велика Large	Partners
Друга предузећа унутар групе којој предузеће припада	7,3	(6,1)	7,3	18,5	Other enterprises within the enterprise group
Добављачи опреме, материјала и компонената или софтвера	(8,7)	(7,4)	8,8	21,6	Suppliers of equipment, materials, and components or software
Клијенти или купци	12,4	(13,6)	9,2	15,4	Clients or customers
Конкуренти или друга предузећа из сектора коме предузеће припада	0,4	0,3	0,8	-	Competitors or other enterprises from the sector the enterprise belongs to
Консултанти, агенције за пословна истраживања или приватни истраживачки институти	:	:	1,6	-	Consultants, business research agencies or private R&D institutes
Универзитети или друге високошколске установе	0,4	0,3	-	3,1	Universities or other higher education
Државни или јавни истраживачки институти	-	-	-	-	Government or public research institutes

11. ЕФЕКТИ ИНОВАЦИЈА КОЈЕ СУ ПРЕДУЗЕЋА ОЗНАЧИЛА КАО ВЕОМА ЗНАЧАЈНЕ, 2008 – 2010.
EFFECTS OF INNOVATION ACTIVITY MARKED BY ENTERPRISES AS VERY IMPORTANT, 2008 - 2010

%

	УКУПНО TOTAL	Мала Small	Средња Medium	Велика Large	
Иновације производа и/или процеса Product or/end process innovation					
Повећање асортимана производа или услуга	30,5	32,5	26,2	30,8	Increasing range of goods or services
Продор на нова тржишта и повећање тржишног удјела	24,7	(24,7)	24,8	24,7	Expanding into new markets and increasing market share
Побољшање квалитета производа или услуга	40,2	40,0	41,3	37,0	Quality improvement of goods or services
Замјена застарјелих производа, услуга или процеса	27,1	(27,8)	24,2	33,9	Replacement of obsolete goods, services and processes
Повећање флексибилности производње или пружања услуга	26,1	(24,9)	26,4	37,0	Increasing flexibility of production or service delivery
Повећање капацитета за производњу производа или пружање услуга	30,9	(31,4)	29,8	30,8	Increasing capacities for production or service delivery
Побољшање здравствених и сигурносних аспеката и смањење штетних утицаја на	(19,7)	(19,1)	22,4	12,3	Improving health and safety aspects and reducing harmful effects on the environment
Смањење трошкова рада по јединици производа	(19,9)	(18,4)	23,3	18,5	Reducing labour costs per unit of production
Смањење трошкова материјала и енергије	(14,4)	:	18,5	15,4	Reducing costs of material and energy
Повећање добити предузећа	(20,0)	(18,1)	24,4	18,5	Increasing enterprise profit
Иновације у организацији предузећа Innovation in organisation					
Скраћивање времена потребног за реакцију на потребе купаца или добављача	29,4	31,4	24,8	26,7	Reducing reaction time concerning needs of customers and suppliers
Побољшање способности развоја нових производа или процеса	16,1	(12,8)	22,6	26,7	Improving skills for development of new products or process
Побољшање квалитета производа или услуга	45,5	45,9	48,3	26,7	Quality improvement of products or services
Смањење трошкова по јединици производа	24,1	(27,7)	15,6	17,8	Reducing costs per product unit
Побољшање комуникације и размјене информација унутар предузећа или са	34,6	35,8	29,5	44,5	Improving communication and exchange of information within the enterprise or with other
Иновације у маркетингу Marketing innovation					
Повећање или задржавање постојећег учешћа на тржишту	33,9	33,5	34,7	34,8	Increasing or maintaining existing market share
Пласирање производа новим групама купаца	25,6	24,9	28,8	17,4	Product placement to new groups of customers
Пласирање производа на нова географска тржишта	16,6	(15,5)	19,1	17,4	Product placement into new geographical markets

12. ФАКТОРИ КОЈЕ СУ ПРЕДУЗЕЋА ОЗНАЧИЛА ВЕОМА ЗНАЧАЈНИМ У СПРЕЧАВАЊУ ИЛИ ОМЕТАЊУ ИНОВАТИВНИХ АКТИВНОСТИ, 2008 – 2010.
FACTORS MARKED BY ENTERPRISES OF OBSERVED SAMPLE AS VERY IMPORTANT IN PREVENTING ENTERPRISE FROM INNOVATING OR IN HAMPERING INNOVATION ACTIVITIES, 2008 – 2010

%

Фактори	УКУПНО TOTAL	Мала Small	Средња Medium	Велика Large	Factors
Фактори трошка Cost factors					
Недостатак финансијских средства у предузећу или групи којој предузеће припада	38,5	38,3	40,2	33,1	Lack of funds within the enterprise or enterprise group
Недостатак финансијских средстава из извора изван предузећа	28,3	29,2	24,9	22,1	Lack of funds from sources outside the enterprise
Превисоки трошкови иновација	35,9	36,7	34,2	25,2	Innovation costs too high
Фактори знања Knowledge factors					
Недостатак квалификованог кадра	16,2	17,6	11,4	9,5	Lack of qualified personnel
Недостатак информација о технологијама	8,7	9,1	7,4	6,3	Lack of information on technology
Недостатак информација о тржиштима	6,0	(6,1)	5,7	6,3	Lack of information on markets
Тешкоће у проналаску партнера за иновације	19,6	20,6	16,7	7,9	Difficulties in finding cooperation partners for innovation
Фактори тржишта Market factors					
Тржиштем доминирају реномирана предузећа	27,3	29,4	19,8	17,3	Market dominated by established enterprises
Несигурна потражња за иновираним производима и услугама	25,4	26,7	21,0	14,2	Uncertain demand for innovative goods or services
Институционални фактори Institutional factors					
Законодавство, прописи, стандарди и порези	32,5	33,5	29,7	21,2	Legislations, regulations, standards and taxes
Разлози зашто не иновирати Reasons not to innovate					
Нема потребе због ранијих иновација предузећа	4,4	4,2	4,7	7,9	No need due to prior innovations by your enterprise
Нема потребе јер не постоји потражња за иновацијама	12,5	12,6	12,2	14,2	No need because of no demand for innovations

13. ПРОСЈЕЧНА СТАРОСТ ОПРЕМЕ У ИНОВАТИВНО АКТИВНИМ ПРЕДУЗЕЋИМА
AVERAGE AGE OF EQUIPMENT IN INNOVATION ACTIVE ENTERPRISES

%

Старост опреме	УКУПНО TOTAL	Мала Small	Средња Medium	Велика Large	Age of equipment
УКУПНО	100,0	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Старија од 10 година	30,3	28,3	32,6	45,0	Older than 10 years
Између 5 и 10 година	28,6	28,4	30,2	23,6	Between 5 and 10 years
Између 3 и 5 година	20,7	(22,3)	17,9	15,7	Between 3 and 5 years
Између 1 и 3 године	15,7	16,1	15,7	11,3	Between 1 and 3 years
Мање од годину дана	4,6	(5,0)	3,7	4,4	Less than 1 year

МЕТОДОЛОШКА ОБЈАШЊЕЊА

Истраживање о иновативним активностима предузећа је двогодишње истраживање које се проводи на бази узорка, у складу са методолошким препорукама OECD-а и Еуростата.

Циљну популацију овог истраживања чине предузећа у Републици Српској која припадају подручјима А-Н NACE Rev. 2 класификације дјелатности и која имају 10 или више запослених радника, сагласно методолошком упутству и регулативи Европске Уније о примјени Одлуке број 1608/2003 Европског парламента и Вијећа о производњи и развоју статистичких података у области иновативних активности, број 1450/2004.

Оквир за избор узорка је креиран на основу података Статистичког пословног регистра Републике Српске. Узорак је дизајниран као случајни стратификовани са величином одређеном у складу са минималном прецизношћу оцјена кључних параметара истраживања прописаном методолошким упутством које прати регулативу 1450/2004. Величина узорка била је 1 261 предузеће. Стратификација је извршена по области дјелатности (двје цифре NACE Rev. 2) и класи запослености (10-49, 50-249 и 250 и више запослених радника).

Резултати добијени овим истраживањем су у директној вези са квалитетом података из регистра.

Стопа одговора предузећа која су испунила упитник је 77,95%

Сљедећа табела приказује процјене, стандардне грешке процјена, интервале поузданости и коефицијент варијације за удио иновативних предузећа према величини (у %).

METHODOLOGICAL EXPLANATIONS

Survey on innovation activity of enterprises is a biennial survey carried out on the basis of sample, in accordance with the OECD and Eurostat methodological recommendations.

Target population in this survey are enterprises in Republika Srpska which belong to the sections A-N of the NACE Rev.2 of the Classification of activities, and which have 10 or more employees, in accordance with the methodological guidelines and Commission Regulation (EC) No 1450/2004 of implementing Decision No 1608/2003 of the European Parliament and of the Council concerning the production and development of Community statistics on innovation.

The framework used for sample selection was created on the basis of data provided by the Statistical Business Register of Republika Srpska. The sample was designed as a random stratified sample with the size determined in accordance with the minimal accuracy of ratings of key parametres of the survey established by the methodological guidelines which follow the Regulation 1450/2004. Size of the sample was 1 261 enterprises. Stratification was carried out by section of activities (two digits of the NACE Rev.2) and class of employment (10-49, 50-249, and 250 and more employees).

Results of this survey are in direct correlation with the quality of the Register data.

Response rate of enterprises which completed the questionnaire was 77.95%.

The following table shows estimates, standard error estimates, confidence intervals and coefficient of variation for the share of innovation active enterprises by size (in %).

	Учешће иновативно активних предузећа, % Share of innovation active enterprises, %				
	Процјена Estimate	стандардна грешка Standard error estimate	интервал поузданости Confidence interval	коефицијент варијације Coefficient of variation	
УКУПНО	29,8	1,3	27,2– 32,5	4,5%	TOTAL
Мала	25,4	1,7	22,1– 28,8	6,7%	Small
Средња	44,4	0,0	44,4– 44,4	0,0%	Medium
Велика	60,6	0,0	60,6– 60,6	0,0%	Large

ДЕФИНИЦИЈЕ

Према Приручнику за прикупљање и тумачење података о иновацијама (Oslo manual, III edition, 2005, у издању OECD и Eurostat) кориштене су сљедеће дефиниције:

Иновација је примјена новог или значајно побољшаног производа или услуге, процеса, или маркетиншке методе или нове организационе методе у пословању, организацији рада или односима предузећа са окружењем. Иновативне активности обухватају иновације производа, иновације процеса, иновације у организацији предузећа и иновације у маркетингу. Иновација мора бити нова за предузеће, иако је иновацију можда развило неко друго предузеће.

Иновација производа је увођење на тржиште новог или значајно побољшаног физичког производа или услуге у смислу њихових карактеристика као што су могућности кориштења производа или услуге или њихова прилагођеност кориснику. Ово укључује значајна побољшања техничких карактеристика, компоненти и материјала, уграђеног софтвера, корисничке оријентисаности или других функционалних карактеристика. Иновација производа (новог или побољшаног) мора бити нова за предузеће, али не нужно за тржиште. Није пресудно да ли је иновацију изворно развило само предузеће или неко друго предузеће.

Иновација процеса је имплементација новог или значајно побољшаног начина производње или испоруке. Ово укључује значајне промјене у техници, опреми и/или софтверу. Иновација

DEFINITIONS

According to the Guidelines for collecting and interpreting innovation data (Oslo Manual, III edition, 2005, published by the OECD and Eurostat), the following definitions were used:

An innovation is the implementation of a new or significantly improved product or service, or process, a new marketing method, or a new organisational method in business practices, workplace organisation or external relations. Innovation activities include innovation of products, innovation of processes, innovation in enterprise organisation, and innovation in marketing. Innovation must be new to the enterprise, even though innovation might have been adopted from other enterprise.

A **product innovation** is the introduction of a good or service that is new or significantly improved with respect to its characteristics, such as intended use or user friendliness. This includes significant improvements in technical specifications, components and materials, incorporated software, user friendliness or other functional characteristics. Innovation of products (new or improved) must be new for the enterprise, but not necessarily for your market. Whether the innovation was developed by the enterprise or adopted from other enterprise is of no importance.

A **process innovation** is the implementation of a new or significantly improved production or delivery method. This includes significant changes in techniques, equipment or software. Process

процеса (нова или унапређена) мора бити нова за предузеће, док предузеће не мора бити нужно прво које је увело тај процес. При томе није битно да ли је иновацију развило само предузеће или неко друго предузеће. Искључиво организационе и менаџерске промјене не сматрају се иновацијом процеса.

Иновација у организацији предузећа је нова организациона метода у пословној пракси предузећа (укључујући управљање знањем), организацији радног мјеста или односима са другим субјектима којом се предузеће није користило. Организациона иновација мора бити резултат стратешке одлуке управе предузећа.

Маркетиншка иновација јесте примјена новог маркетиншког концепта или стратегије која се значајно разликује од постојећих маркетиншких поступака у предузећу и која прије није кориштена. Захтјева значајне промјене у дизајну или паковању производа, пласирању производа на тржиште, промоцији производа или одређивању цијене.

Иновативно активна предузећа су предузећа која су увела иновацију производа (физичког производа или услуге) и/или иновацију процеса и/или су започела иновативну активност или су је прекинула и/или су увела иновацију у организацији предузећа и/или иновацију у маркетингу.

Иновативно активна предузећа са **технолошким иновацијама/активностима** су предузећа која су у посматраном периоду увела иновацију производа и/или процеса или су започела иновативну активност или су је прекинула. Према претходној дефиницији таква предузећа су се називала иновативно активним предузећима.

Иновативно активна предузећа са **нетехнолошким иновацијама** су предузећа која су, у посматраном периоду, увела иновацију у организацији и/или иновацију маркетинга.

Предузеће може бити или само са технолошким иновацијама/активностима или само са нетехнолошким иновацијама/активностима (у посматраном периоду предузеће је увело само једну врсту иновација) или може бити и технолошки и нетехнолошки иновативно, дакле предузеће је у посматраном периоду увело обе врсте иновација истовремено.

Предузећа са незавршеним и/или напуштеним иновативним активностима су предузећа која су у посматраном периоду проводила иновативне активности, али их нису завршила или су их напустила.

Неиновативна предузећа су предузећа која у посматраном периоду нису увела ниједну иновацију и нису проводила иновативне активности.

innovation (new or improved) must be new for your enterprise, but your enterprise does not necessarily have to be the first one which introduced this process. Also, it is of no importance whether the innovation was developed by the or other enterprise. Exclusively organisational and managerial changes are not considered to be process innovations

*An **organisational innovation** is a new organisational method in the enterprise's business practices (including knowledge management), workplace organisation or relations with other entities that has not been used before in the enterprise. Organisational innovation must be the result of strategic decisions taken by enterprise management.*

*A **marketing innovation** is the implementation of a new marketing concept or strategy that represents a significant departure from the existing marketing activities in your enterprise and that has not been used before. It requires significant changes in product design and packaging, positioning the product on a market, product promotion and pricing.*

***Innovation-active enterprises** are those that have introduced product innovation (innovation of goods or services) and/or process innovation, as well as those that have begun their innovation activities or abandoned them and/or introduced innovation in enterprise organisation and/or marketing innovation.*

*Innovation active enterprises with **technological innovation/activities** are enterprises which during the period of observation introduced product innovation and/or process innovation and/or have abandoned or ongoing innovation activity. According to the previous definition, such enterprises were classified as innovation active enterprises.*

*Innovation active enterprises with **non-technological innovation** are enterprises which during the period of observation introduced organisational and/or marketing innovation.*

An enterprise can be with technological innovation/activity only or with non-technological innovation/activity only (engaged exclusively in one or the other type of innovation in the observation period), or it can be both technological and non-technological innovation active enterprise (engaged in both types of innovation in the observation period).

***Innovators with ongoing and/or abandoned innovation activities** are enterprises that have carried out innovation activities during the reference period, but these activities were not finished or were abandoned.*

***Non-innovative enterprises** are enterprises that have not introduced any innovation and have not carried out innovation activities whatsoever during the reference period.*

Знакови

- нема појаве
- () податак је статистички мање поуздан
(коэффициент варијације већи је од 15 и мањи или једнак
30%; $15\% < CV \leq 30\%$)
- : податак је статистички непоуздан
(коэффициент варијације већи је од 30%; $CV > 30\%$)

Symbols

- *no occurrence*
- data is statistically less reliable*
- () *(coefficient of variation is higher than 15% and lower than or equal to 30%; $15\% < CV \leq 30\%$)*
- : *data is not statistically reliable (coefficient of variation is higher than 30%; $CV > 30\%$)*

Саопштење припремила: Долорес Пеулић

Издаје Републички завод за статистику, Република Српска, Бања Лука, Вељка Млађеновића 12д - Тел. +387 51 332 700 – Др Радмила Чичковић, директор – Излази годишње – Саопштење је објављено на Интернету на адреси: www.rzs.rs.ba - E-mail: stat@rzs.rs.ba - Приликом коришћења података обавезно навести извор

Prepared by: Dolores Peulić

Published by Republika Srpska Institute of Statistics, Banja Luka, Veljka Mladenovića 12d - Tel. +387 51 332 700 - Radmila Čičković, PhD, Director General - Annual periodicity - Release is available on the Internet at: www.rzs.rs.ba - E-mail: stat@rzs.rs.ba - These data can be used provided the source is acknowledged